TÜRKÇE

5. SINIF

YAZILIYA HAZIRLIK

1. DÖNEM - 1. ORTAK YAZILI · SENARYO 1 · 2. SÜRÜM

TYMM 2026-2027

Hazırlayan: **Murat Altun**

Bu sorular Claude tarafından hazırlanmıştır.

1. Aşağıdaki metni okuyunuz ve çizimi inceleyiniz. Soruları metinden hareketle cevaplayınız.

BEŞTAŞ

Beştaş, çocukların el ile gözü birlikte kullanma becerisini geliştiren geleneksel bir oyundur. Oyun, fındık büyüklüğünde beş küçük taşla oynanır. Oyuncu önce taşları yere serper. Sonra bir taşı havaya atar, o taş düşmeden yerdeki taşlardan birini alır ve havadaki taşı da aynı elle yakalar. Bu hareket, yerdeki taşlar bitene kadar sürer. Oyun; birler, ikiler, üçler ve dörtler gibi aşamalarla gittikçe zorlaşır. Havaya attığı taşı yakalayamayan ya da yerden alması gereken taşları alamayan oyuncunun sırası biter ve sıra rakibe geçer. Bütün aşamaları ilk tamamlayan oyuncu oyunu kazanır. Taşlar küçük olduğu için oyun bitince hepsi toplanıp bir kesede saklanır.

(Bu metin soru için hazırlanmıştır.)

1.1. Metne göre bir oyuncunun sırası hangi durumlarda biter? (5 puan)

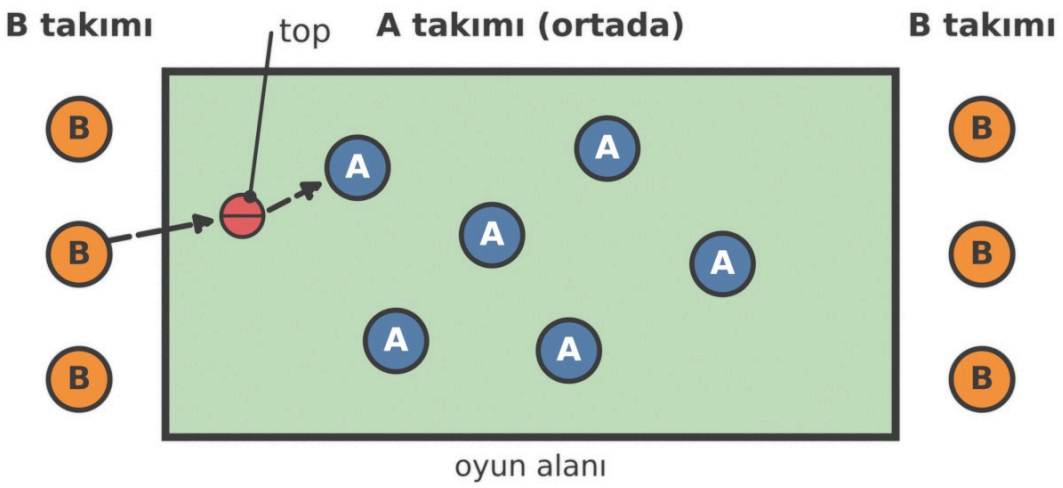
1.2. Bu metnin ana düşüncesi nedir? Metinden yararlanarak yazınız. (5 puan)

2. Aşağıdaki metni okuyunuz ve oyun alanını gösteren çizimi inceleyiniz. Soruları metinden hareketle cevaplayınız.

YAKANTOP

Yakantop, çocukların takım arkadaşlarını korumayı ve birlikte hareket etmeyi öğrendiği hareketli bir oyundur. Oyun, bir top ve yere dikdörtgen biçiminde çizilmiş bir alanla oynanır. Oyuncular, eşit sayıda kişiden oluşan iki takıma ayrılır. Takımlardan biri alanın ortasına geçer. Öteki takımın oyuncuları ikiye bölünür ve alanın iki ucundaki çizgilerin arkasında durur. Uçtaki oyuncular topu birbirine atarak ortadaki oyunculara çarptırmaya çalışır. Top kime çarparsa o oyuncu "yanar" ve alanın dışına çıkar. Ortadaki bir oyuncu, atılan topu yere düşürmeden tutarsa bir "can" kazanır. Bu canı, yanan bir takım arkadaşını oyuna geri almak için kullanabilir. Ortada hiç oyuncu kalmayınca takımlar yer değiştirir. Oyuncuların zarar görmemesi için top, başa doğru değil bel ve bacak hizasına doğru atılır.

(Bu metin soru için hazırlanmıştır.)

2.1. Oyunun başında oyuncular kaç takıma ayrılır? Takımlar oyun alanına nasıl yerleşir? (5 puan)

2.2. Uçtaki oyuncuların oyundaki görevi nedir? (5 puan)

2.3. Ortadaki bir oyuncu nasıl can kazanır? Kazandığı canı ne için kullanabilir? (5 puan)

2.4. Metnin ana düşüncesini, metinde açıkça yer alan cümleden yararlanarak yazınız. (5 puan)

3. Mahallenin yakınındaki şehir ormanının giriş kapısında aşağıdaki bilgi görseli asılıdır.

Görseldeki bilgileri inceleyerek soruları cevaplayınız.

3.1. Kartlardaki ayak izi simgeleri hangi bilgiyi vermektedir? Görselden yararlanarak açıklayınız. (5 puan)

3.2. Tekerlekli sandalye kullanan bir arkadaşıyla yürüyüşe çıkmak isteyen bir öğrenci hangi yolları seçebilir? Görselden kanıt göstererek yazınız. (5 puan)

3.3. Yürüyüş için yalnızca bir saati olan bir aile hangi yolları seçebilir? Nedenini açıklayınız. (5 puan)

3.4. Bu bilgi görseli hangi amaçla hazırlanmış olabilir? Görseldeki bilgilerden hareketle açıklayınız. (5 puan)

4. Aşağıdaki metni okuyunuz.

PAZAR YERİNDE

Cumartesi sabahı annemle mahallemizin pazarına gittik. Pazarcılar bağıra bağıra mallarını tanıtıyordu. Annem önce bir tezgâhtan domates ve **sarı** limonlar aldı. Sonra yan tezgâhtaki biberlere baktı. Satıcı, biberlerin bu hafta çok **ucuz** olduğunu söyledi. Akşam bize **konuk** gelecekti. Bu yüzden annem bir kilo da mandalina aldı. Eve döndüğümüzde ellerimizdeki fileler ağzına kadar **dolu**ydu.

(Bu metin soru için hazırlanmıştır.)

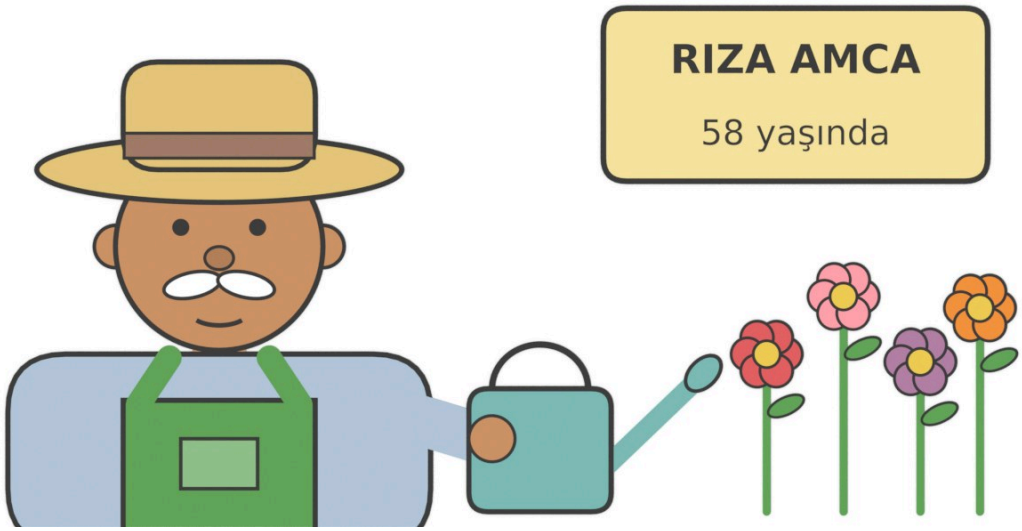
Aşağıdaki bilgi kartında kelimeler arasındaki bazı anlam ilişkileri birer örnekle hatırlatılmıştır.

4.1. Metinden hareketle tablodaki görevleri yapınız. (15 puan)

Görev	Cevabınız
a) “konuk” kelimesinin eş anlamlısını yazınız.	.....
b) “dolu” kelimesini metindekinden farklı bir anlamda kullanarak bir cümle kurunuz.	.....
c) “ucuz” kelimesinin zıt anlamlısını yazınız.	.....
ç) Metindeki ikilemeyi bulunuz.	.....
d) “sarı” kelimesini pekiştirerek yazınız.	.....

5. Okul dergisinin "Okulumuzdan Biri" köşesinde bu ay okulun bahçıvanı Rıza Amca tanıtılacaktır. Rıza Amca'nın görseli ve tanıtım kartı aşağıda verilmiştir.

Tanıtım Kartı	
Adı ve yaşı	Rıza Amca, 58 yaşında
Dış görünüşü	Beyaz bıyıklı, güneşten yanmış yüzlü; başında hasır şapka, üzerinde yeşil bir iş tulumu var; elinden sulama kabını bırakmıyor.
Kişilik özellikleri	Çalışkan, şakacı, cömert
İlgi alanı	Okul bahçesindeki çiçeklerle ilgilenmek, öğrencilere fide yetiştirmeyi öğretmek

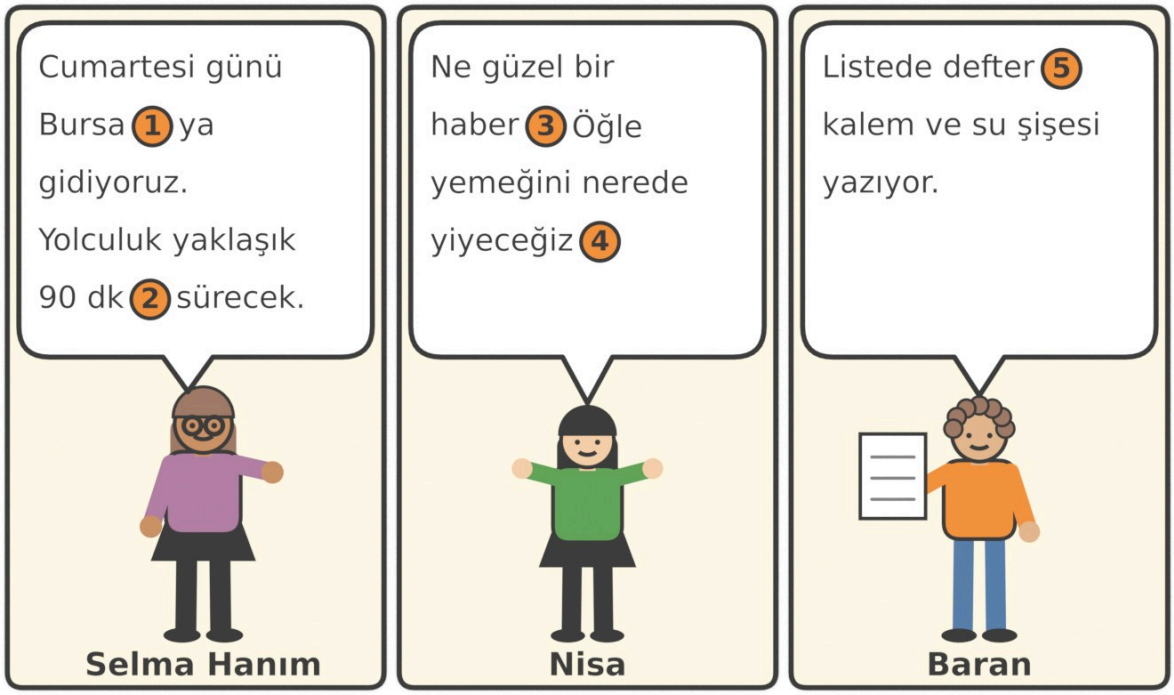
Kelime havuzu: harıl harıl · yemyeşil · rengârenk · mis gibi · cana yakın · eli açık · gözü gibi sevmek

Tanıtım kartındaki bilgilerden yararlanarak Rıza Amca'yı okurlara tanıtan betimleyici bir paragraf yazınız. (20 puan)

Paragrafınızda

- Rıza Amca'nın hem dış görünüşünü hem de kişilik özelliklerini anlatınız,
- kelime havuzundaki ifadelerden en az beşini anlamlarına ve cümlenin gelişine uygun biçimde kullanınız,
- bir giriş ve bir sonuç cümlesi bulunsun, paragraf en az beş cümleden oluşsun.

6. Öğretmen Selma Hanım ile öğrencileri Nisa ve Baran arasında geçen konuşma aşağıda çizilmiştir. Konuşma balonlarında numara verilen yerlere gelmesi gereken noktalama işaretleri yazılmamıştır.

6.1. Numaralı yerlere hangi noktalama işaretlerinin gelmesi gerektiğini tabloya yazınız. (15 puan)

1	2	3	4	5
.....	.....	.....	.....	.....

ÖĞRENME ÇIKTILARI VE BECERİLER

SORU NO	ÖĞRENME ÇIKTISI	BECERİLER
1	T.O.5.6. Metnin yüzey anlamını belirleyebilme	KB1.7. Belirleme; KB2.4. Çözümleme Becerisi
2	T.O.5.6. Metnin yüzey anlamını belirleyebilme	KB1.7. Belirleme; KB2.4. Çözümleme Becerisi
3	T.O.5.7. Görselle iletilen anlamı belirleyebilme	KB2.4. Çözümleme Becerisi; KB2.10. Çıkarım Yapma Becerisi; KB2.14. Yorumlama Becerisi
4	T.O.5.20. Metinden hareketle söz varlığını geliştirmeye yönelik çözümleme yapabilme	KB2.4. Çözümleme Becerisi; KB2.5. Sınıflandırma Becerisi
5	T.Y.5.13. Yazısını zenginleştirecek biçimde söz varlığını kullanabilme	KB1.3. Yazma; KB2.13. Yapılandırma Becerisi
6	T.Y.5.16. Yazım ve noktalama işaretleriyle ilgili kuralları uygulayabilme	KB1.3. Yazma; KB1.7. Belirleme

PUANLAMA TABLOSU						
1	**2**	**3**	**4**	**5**	**6**	**TOPLAM**
10	*20*	*20*	*15*	*20*	*15*	***100***

Bu sınav, 2026-2027 eğitim öğretim yılı 1. dönem konu-soru dağılım tablosundaki 1. ortak yazılı **Senaryo 1** dağılımına göre, Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli 5. sınıf öğretim programı esas alınarak hazırlanmıştır. Bu kâğıt, aynı senaryonun 2. sürümüdür: öğrenme çıktıları, soru sayısı ve puanlar 1. sürümle aynı, sorular farklıdır. Hazırlayan: Murat Altun. Bu sorular Claude tarafından hazırlanmıştır. Millî Eğitim Bakanlığının resmî yayını değildir; görseller Blender ile oluşturulmuştur.

ÇÖZÜMLER

1. Doğru cevap:

1.1. Oyuncunun havaya attığı taşı yakalayamadığında ve yerden alması gereken taşları alamadığında sırasının bittiğini yazma **(5 puan)**. Bu iki durumdan yalnızca birini yazan cevaplar 3 puan alır.

1.2. “Beştaş, çocukların el ile gözü birlikte kullanma becerisini geliştiren geleneksel bir oyundur.” cümlesini ya da bu anlamı veren bir cümleyi yazma **(5 puan)**. Yalnızca “Beştaş geleneksel bir oyundur.” ya da yalnızca “Beştaş el becerisini geliştirir.” gibi ana düşüncenin bir bölümünü veren cevaplar 2 puan alır.

Örnek doğru cevap:

1.1. Havaya attığı taşı yakalayamayan ya da yerden alması gereken taşları alamayan oyuncunun sırası biter ve sıra rakibe geçer.

1.2. Beştaş, çocukların el ile gözü birlikte kullanma becerisini geliştiren geleneksel bir oyundur.

Yanlış cevap: 1.1’de “Taşları kesesine koyunca.”, “Rakibi güldürünce.” gibi metinde yer almayan durumlar; 1.2’de “Oyun fındık büyüklüğünde beş taşla oynanır.”, “Taşlar bir kesede saklanır.” gibi ayrıntı cümlelerinin ana düşünce olarak yazılması puan almaz. Cevap verilmemesi durumunda 0 puan verilir.

2. Doğru cevap:

2.1. Oyuncuların eşit sayıda kişiden oluşan iki takıma ayrıldığını yazma **(2 puan)**; takımlardan birinin alanın ortasına geçtiğini, öteki takımın oyuncularının ikiye bölünüp alanın iki ucunda durduğunu yazma **(3 puan)**. Yalnızca "Bir takım ortada, öteki dışarıda durur." yazılıp öteki takımın iki uca bölündüğü belirtilmezse yerleşme bölümünden 1 puan verilir.

2.2. Uçtaki oyuncuların topu birbirine atarak ortadaki oyunculara çarptırmaya (onları "yakmaya") çalıştığını yazma **(5 puan)**. Yalnızca "Topu atarlar." yazılıp topu ortadaki oyunculara çarptırma amacı belirtilmezse 2 puan verilir.

2.3. Atılan topu yere düşürmeden tutarak can kazandığını yazma **(3 puan)**; bu canı yanan bir takım arkadaşını oyuna geri almak için kullanabileceğini yazma **(2 puan)**.

2.4. "Yakantop, çocukların takım arkadaşlarını korumayı ve birlikte hareket etmeyi öğrendiği hareketli bir oyundur." cümlesini ya da bu anlamı veren bir cümleyi yazma **(5 puan)**. Yalnızca "Yakantop hareketli bir oyundur." ya da yalnızca "Bu oyunda çocuklar birlikte hareket etmeyi öğrenir." gibi ana düşüncenin bir bölümünü veren cevaplar 2 puan alır.

Örnek doğru cevap:

2.1. Oyuncular eşit sayıda kişiden oluşan iki takıma ayrılır. Takımlardan biri alanın ortasına geçer, öteki takımın oyuncuları ikiye bölünüp alanın iki ucunda durur.

2.2. Uçtaki oyuncular topu birbirine atarak ortadaki oyunculara çarptırmaya, yani onları yakmaya çalışır.

2.3. Ortadaki oyuncu, atılan topu yere düşürmeden tutarsa can kazanır. Bu canı, yanan bir takım arkadaşını oyuna geri almak için kullanabilir.

2.4. Yakantop, çocukların takım arkadaşlarını korumayı ve birlikte hareket etmeyi öğrendiği hareketli bir oyundur.

Yanlış cevap: 2.1'de "üç takım", "dört takım" gibi metinde yer almayan sayıların yazılması; 2.2'de "topu ortadakilere verirler", "alanın dışına çıkarlar" gibi metinle uyuşmayan cevaplar; 2.3'te "topa vurarak", "alandan kaçarak" gibi cevaplar; 2.4'te "Top bel hizasına doğru atılır." gibi ayrıntı cümlelerinin ana düşünce olarak yazılması puan almaz. Cevap verilmemesi durumunda 0 puan verilir.

3. Doğru cevap:

3.1. Ayak izlerinin yolun zorluk derecesini gösterdiğini belirtme **(1 puan)**; bir ayak izinin yolun kolay olduğunu gösterdiğini yazma **(2 puan)**; ayak izi sayısı arttıkça yolun zorlaştığını, üç ayak izinin zor bir yolu gösterdiğini yazma **(2 puan)**.

3.2. Göl Çevresi **(2 puan)** ve Dere Yolu **(2 puan)**; kanıt olarak bu iki yolun kartında tekerlekli sandalye simgesinin bulunduğunu belirtme **(1 puan)**.

3.3. Çam Yolu **(2 puan)** ve Göl Çevresi **(2 puan)**; neden olarak Çam Yolu'nun 40 dakika, Göl Çevresi'nin 45 dakika sürdüğünü, yani bir saatten kısa olduğunu ya da Dere Yolu'nun 1 saat 15 dakika, Tepe Yolu'nun 2 saat 30 dakika sürdüğünü belirtme **(1 puan)**.

3.4. Şehir ormanındaki yürüyüş yollarını tanıtmak; her yolun uzunluğunu, süresini, zorluğunu ve kimlere uygun olduğunu göstererek ziyaretçilerin kendilerine uygun yolu seçmesine yardım etmek ya da insanları doğada yürüyüş yapmaya özendirmek amaçlarından birini görselden hareketle açıklama **(5 puan)**. Yalnızca "bilgi vermek için" yazılıp neyle ilgili bilgi verildiği belirtilmezse 2 puan verilir.

Örnek doğru cevap:

3.1. Ayak izleri yolun ne kadar zor olduğunu gösterir. Bir ayak izi kolay yolu, iki ayak izi orta zorluktaki yolu, üç ayak izi zor yolu anlatır.

3.2. Göl Çevresi ve Dere Yolu seçilebilir, çünkü bu iki yolun kartında tekerlekli sandalye simgesi vardır.

3.3. Çam Yolu ya da Göl Çevresi seçilebilir. Çam Yolu 40 dakika, Göl Çevresi 45 dakika sürer; ikisi de bir saatten kısadır. Dere Yolu ve Tepe Yolu bir saatten uzun sürer.

3.4. Bu görsel, şehir ormanındaki yürüyüş yollarını tanıtmak ve her yolun uzunluğunu, süresini, zorluğunu göstererek ziyaretçilerin kendilerine uygun yolu seçmesini sağlamak için hazırlanmıştır.

Yanlış cevap: 3.1'de simgelerin "yolda ayak izi olduğunu", "yolun çamurlu olduğunu" anlattığının söylenmesi ve zorluk bilgisiyle ilişkilendirilmemesi; 3.2'de Çam Yolu ya da Tepe Yolu'nun, 3.3'te Dere Yolu ya da Tepe Yolu'nun yazılması (doğru yolların yanına yanlış bir yol eklenirse eklenen her yanlış yol için 1 puan düşülür); 3.4'te "ormanı süslemek için", "bilet satmak için" gibi görselle ilgisi olmayan amaçlar puan almaz. Cevap verilmemesi durumunda 0 puan verilir.

4. **Doğru cevap:** Her görev 3 puandır (5 × 3 = 15 puan).

- a) misafir **(3 puan)**. TDK'de verilen "mihman" da doğru kabul edilir. (TDK Güncel Türkçe Sözlük: konuk "Bir yere veya birinin evine kısa bir süre kalmak için gelen kimse; misafir, mihman".)
- b) "dolu" kelimesinin "içi boş olmayan" dışındaki bir anlamda kullanıldığı anlamlı bir cümle **(3 puan)**. Örneğin yağış anlamında ("Dün akşam fındık büyüklüğünde dolu yağdı.") ya da "boş vakti olmayan, meşgul" anlamında ("Ablamın bu hafta programı çok dolu."). Cümlede kelime metindekiyle aynı anlamda kullanılırsa puan verilmez; "Otobüs çok doluydu." gibi "boş yeri kalmamış" anlamındaki cümleler de metindeki anlama denk sayılır. (TDK: dolu "Havada su buğusunun birden yoğunlaşıp katılaşmasından oluşan ... buz parçaları durumunda yere hızla düşen bir yağış türü".)
- c) pahalı **(3 puan)**. (TDK: ucuz "Fiyatı yüksek olmayan ... pahalı karşıtı".)
- ç) bağıra bağıra **(3 puan)**.
- d) sapsarı **(3 puan)**. Kelime ayrı yazılırsa ("sap sarı") 2 puan verilir. (TDK: sapsarı "Her yanı sarı, çok sarı".)

Örnek doğru cevap:

Görev	Cevabınız
a)	misafir
b)	Dün akşam bahçemize iri taneli dolu yağdı.
c)	pahalı
ç)	bağıra bağıra
d)	sapsarı

Yanlış cevap: a) için "komşu, akraba"; b) için "Bardağım suyla dolu.", "Çantam kitap dolu." gibi metindeki anlamla kurulan cümleler; c) için "bol, taze, az"; ç) için "ağzına kadar" ya da "mandalina"; d) için "sarımsı, açık sarı" gibi cevaplar puan almaz. Cevap verilmemesi durumunda 0 puan verilir.

5. **Doğru cevap:** Paragraf aşağıdaki ölçütlere göre puanlanır (10 + 6 + 4 = 20 puan).

Ölçüt	Puan	Açıklama
Söz varlığı kullanımı	10	Kelime havuzundaki ifadelerden anlamına ve bağlama uygun kullanılan her biri 2 puan (en fazla beş ifade, 10 puan). Deyimler ve kalıp sözler anlamlarına uygun kullanılmalıdır: “eli açık” (cömert), “gözü gibi sevmek” (çok sevmek), “cana yakın” (sevimli, sıcakkanlı), “harıl harıl” (aralıksız, hızlı bir biçimde), “mis gibi” (çok güzel, güzel kokulu). Anlamına ya da bağlama uymayan kullanım (ör. “Rıza Amca’nın bıyıkları harıl harıldı.”) puan almaz.
İçerik (betimleme)	6	Dış görünüşe ait en az üç özelliğin (bıyık, yüz, şapka, tulum, sulama kabı) betimlenmesi 3 puan; kişilik özelliklerinin ve ilgi alanının betimlenmesi 3 puan. Kartla çelişen bilgiler (ör. “kırmızı tulumlu”) ilgili bölümde puan kaybettirir.
Yapı ve yazım	4	Giriş ve sonuç cümlesi bulunan, en az beş cümlelik tek bir paragraf 2 puan (maddeler hâlinde yazılırsa 0 puan); yazım ve noktalama hatası en fazla iki ise 2 puan, üç-dört ise 1 puan, daha fazla ise 0 puan.

TDK Güncel Türkçe Sözlük: eli açık “► cömert”; cana yakın “► sıcakkanlı”; harıl harıl “Aralıksız olarak; Hızlı bir biçimde”; mis gibi “çok güzel”; gözü gibi sevmek “pek çok sevmek”; rengârenk “Çeşitli renkleri olan, renk renk”; yemyeşil “Her yanı yeşil, çok yeşil”.

Örnek doğru cevap: Okulumuzun bahçesini bir çiçek bahçesine çeviren kişi, 58 yaşındaki Rıza Amca’dır. Beyaz bıyıkları ve güneşten yanmış yüzüyle hemen dikkat çeker. Başındaki hasır şapkayı hiç çıkarmaz, üzerinde de yemyeşil bir iş tulumu vardır. Sabahları elinde sulama kabıyla bahçede harıl harıl çalışır. Onun sayesinde bahçemiz rengârenk çiçeklerle dolar, her yer mis gibi kokar. Rıza Amca çiçeklerini gözü gibi sever. Cana yakın ve şakacı biri olduğu için teneffüslerde hepimiz onun yanına koşarız. Eli açık bir insan olduğundan yetiştirdiği fideleri bize hediye eder, onlara nasıl bakacağımızı da tek tek anlatır. Kısacası Rıza Amca, emeğiyle okulumuzu güzelleştiren, herkesin sevdiği bir insandır. (Söz varlığı 10 + İçerik 6 + Yapı ve yazım 4 = 20 puan)

Yanlış cevap: Kelime havuzundaki ifadelerin anlamına uymayan cümlelerde kullanılması, Rıza Amca’nın başından geçen bir olayın öyküleyici biçimde anlatılması (betimleme yapılmaması), kartta verilmeyen başka bir kişinin betimlenmesi ve özelliklerin birbirinden kopuk maddeler hâlinde sıralanması ilgili ölçütlerde puan almaz. Cevap verilmemesi durumunda 0 puan verilir.

6. **Doğru cevap:** Doğru yazılan her noktalama işareti 3 puandır (5 × 3 = 15 puan).

- 1: kesme işareti (’) — Özel adlara getirilen ekleri ayırmak için konur: “Bursa’ya” **(3 puan)**
- 2: nokta (.) — Kısaltmaların sonuna konur: “90 dk. sürecek” **(3 puan)**
- 3: ünlem işareti (!) — Sevinç ve şaşkınlık bildiren cümlenin sonuna konur: “Ne güzel bir haber!” **(3 puan)**
- 4: soru işareti (?) — Soru sözü (nerede) içeren cümlenin sonuna konur: “Öğle yemeğini nerede yiyeceğiz?” **(3 puan)**
- 5: virgül (,) — Eş görevli kelimeleri birbirinden ayırır: “defter, kalem ve su şişesi” **(3 puan)**

Örnek doğru cevap:

1	2	3	4	5
’	.	!	?	,

Yanlış cevap: 1 için virgül ya da kısa çizgi; 2 için virgül ya da iki nokta; 3 için nokta ya da soru işareti; 4 için nokta ya da ünlem; 5 için nokta ya da noktalı virgül yazılması puan almaz. Cevap verilmemesi durumunda 0 puan verilir.